

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Oppimisen tuen selkeyttäminen ja yhtenäistäminen

Toisen asteen opiskelijoiden verkkoaiivoriihen tulokset

Anu Valtari & Tuomo Lähdeniemi

20.12.2023

Tavoite, kutsuminen ja osallistuminen

Tavoite:
Kerätä
näkemyksiä ja
kokemuksia
oppimisen tuen
kehittämiseksi

Kohderyhmät:
Toisen asteen
opiskelijat
ympäri Suomen

Kutsumisen
kanavat:
Sähköpostitse
OKM:n rekisterin
pohjalta

Osallistumisaika:
22.11.–13.12.2023

Osallistumisia
yhteensä 6553

Osallistumisia yhteensä 6553

Lukiossa opiskelevat alle 18-vuotiaat aktiivisimpia

I k ä

Alle 18 vuotta	3985
18–29 vuotta	1752
30 vuotta tai yli	616

Erityisen tuen tai erityisopetuksen saanti

Ei	4347
Kyllä	1373
Ei osaa sanoa	801

Koulutus, jossa opiskelee

Lukiokoulutus	4005
Ammatillinen koulutus	2352
Ammatillinen ja lukio samaan aikaan (ns. kaksoistutkinto)	185

Osallistumisia ruotsinkielisen linkin kautta yhteensä 460.

Osallistumispolku

Taustamuuttujat:

- Ikä
- Koulutus
- Erityisen tuen tai erityisopetuksen saanti

Ideointi:

Millainen on mielestäsi paras mahdollinen oppimisen tuki lukiossa ja ammatillisessa oppilaitoksessa?

Arviointi:

Mikä tukee parhaiten oppimista ja hyvinvointia?

Tärkeimpien asioiden

konkretisointi:
Miten oppimisen tuki järjestetään parhaalla mahdollisella tavalla tulevaisuudessa?

Lopuksi:

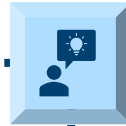
Omat kokemukset oppimisen tuesta

Päätulokset

Paras mahdollinen oppimisen tuki

Paras mahdollinen oppimisen tuki auttaa opiskelijaa erilaisissa ja -tasoisissa oppimisen ja ymmärtämisen vaikeuksissa sekä muissa opintojen edistymisen haasteissa. Se tukee oppimisen taitoja, motivaatiota, hyvinvointia ja jaksamista, opiskelijan onnistumista omissa tavoitteissaan sekä opintojen suunnittelua.

Tuki suunnitellaan yksilöllisesti ja joustavasti kunkin opiskelijan tarpeisiin häntä kuunnellen. Se sisältää joustoja, kevennyksiä ja helpotuksia sekä erityistä tukea / erityisopetusta ja tukiovetusta yksin tai pienessä ryhmässä.

Tuki voi olla myös käytännössä opiskelijan kannustusta ja välittämisen osoittamista.

Tukea tulee saada silloin kun opiskelija itse (tai opettaja) tunnistaa sille tarpeen, matalalla kynnyksellä ja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa suurempia ongelmia ennakoiden. Tukea on hyvä olla tarjolla myös opintojen tai opintojakson alussa sekä ennen kokeita.

TOP 15 Parhaiten oppimista ja hyvinvointia tukevat asiat

Kaikki osallistujat

1. Opiskelijoiden mielenterveyden ja jaksamisen suojeleminen
2. Riittävän rento ja rauhallinen tahti opintojen etenemisen suhteen
3. Kannustava asenne opiskelijoita kohtaan
4. Ongelmien ottaminen tosissaan ja niiden huomaaminen ajoissa
5. Tuen saaminen jos tuntuu, ettei enää pysy opinnoissa mukana
6. Tuen helppo saatavuus
7. Opiskelijoiden viihtyisyyteen panostaminen

8. Opettajan hyvä yhteys opiskelijoihin
9. Tuki keskittymis-, oppimis- ja lukivaikeuksiin
10. Epäonnistumisen salliminen ja odotusten hallinta
11. Mahdollisuus opintojen keventämiseen
12. Positiivinen palaute opiskelijoille
13. Jatkuva ja pitkäjänteinen tuki
14. Pienryhmissä toimiminen
15. Joustavuus tehtävien palautusajoissa

Oppimisen tuki – milloin ja millaista?

Milloin ja mihin tarpeeseen tukea tulisi saada?

- Aina tarpeen vaatiessa
- Oppimisen ja ymmärtämisen vaikeuksissa
- Motivaation heikentyessä
- Hyvinvoinnin ja jaksamisen haasteissa
- Opintojen edistymisen haasteissa
- Kokeiden lähestyessä
- Varhaisessa vaiheessa ja ennakoiden

Millaista käytännössä?

- Yksilöllisten tarpeiden huomioimista ja joustojen toteuttamista
- Erityistä tukea tai erityisopetusta
- Tukiopetusta
- Kannustusta ja välittämisen osoittamista
- Pienryhmätoimintaa
- Matalalla kynnyksellä
- Opiskelutaitojen kehittämistä ja opintosuunnittelua

Motivoitumista lisäävät ja opintojen keskeyttämisen ehkäisevät:

- Yksilölliset joustot
- Tuki tarpeen vaatiessa
- Kannustus ja välittämisen osoittaminen
- Hyvinvointi ja jaksaminen
- Tavoitteet ja onnistuminen
- Tuen matala kynnyks
- Varhainen ja ennakoiva tuki
- Opiskelutaidot ja opintosuunnittelu

Opiskelijoiden saama oppimisen tuki

Osallistujat ovat saaneet yleisimmin oppimisen tukea jonkin tietyn aineen tukiopetuksen ja erityisen tuen / erityisopetuksen muodossa. Myös erilaiset henkilökohtaiset joustot ja järjestelyt, esimerkiksi helpotetut tehtävät, lisäaika kokeessa, kevennetty lukujärjestys, paperikirjat ja opintojen vaihtoehtoiset suoritustavat ovat yleisiä.

Oppimista on tuettu pienemmissä ryhmissä, esimerkiksi erilaisissa pajoissa sekä he ovat saaneet käytännön apua ja tukea omalta opettajaltaan luokkatilassa.

Saatu oppimisen tuki on pääosin vastannut opiskelijoiden tarpeisiin.

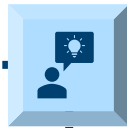
Opettajan lisäksi opinto-ohjaaja, psykologi ja kuraattori ovat antaneet keskusteluapua ja tukea opintojen käytännön järjestelyissä.

Opiskelijoiden lisätarve oppimisen tukeen

Suurin lisätuen tarve liittyy jonkin tietyn aineen tukiopetukseen sekä opiskelun henkilökohtaistamiseen eli erilaisiin yksilöllisiin joustoihin ja järjestelyihin.

Tukea olisi kaivattu lisää itse oppimisen lisäksi omaan jaksamiseen, opintojen suunnitteluun sekä oman työllistymisen ja tulevaisuuden pohdintaan. Myös kannustusta ja motivointia on jääty kaipaamaan.

Osallistujat olisivat tarvinneet lisää myös erityistä tukea / erityisopetusta sekä toimintaa pienemmissä ryhmissä. Mitä aikaisemmin aloitettuna sitä parempi.

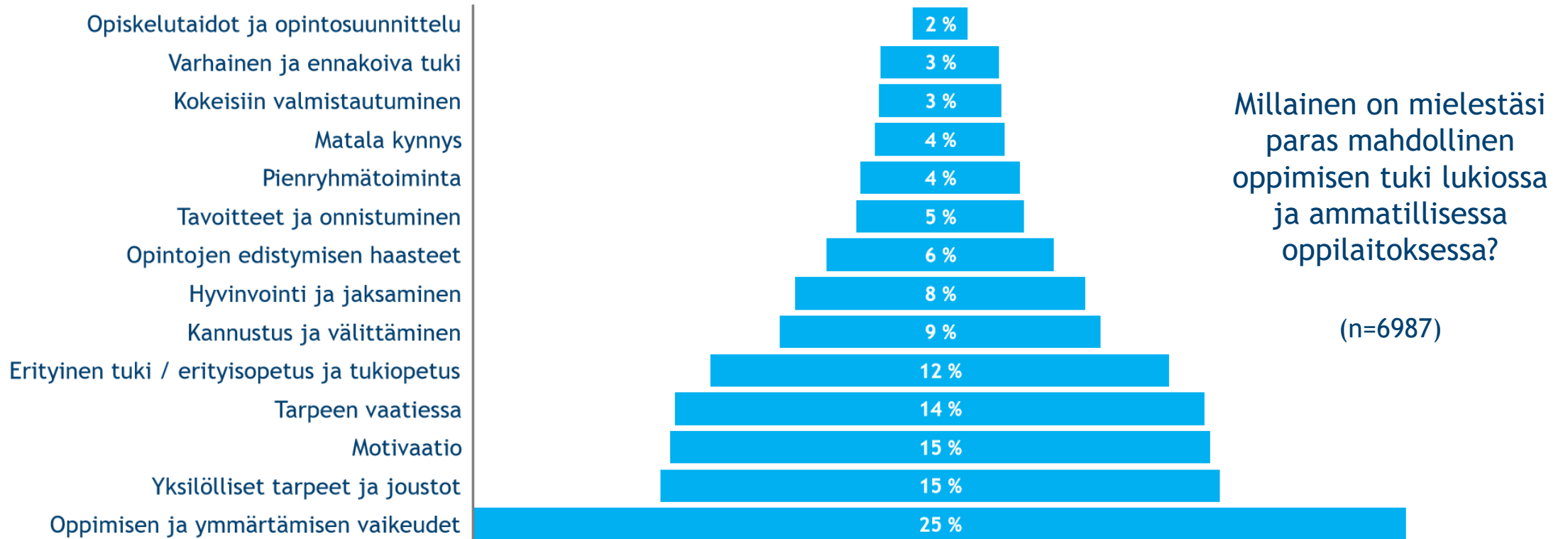

Omalta opettajalta saatu ensiapu ja tuki itse oppitunneilla tai välittömästi sen jälkeen olisi saattanut vähentää tuen jatkotarpeita.

Paras mahdollinen oppimisen tuki lukiossa ja ammattillisessa oppilaitoksessa

Oppimisen tuen tulee auttaa opiskelijaa erityisesti oppimisen ja ymmärtämisen vaikeuksissa

Oppimisen ja ymmärtämisen vaikeudet

Toteutus käytännössä

- Oppimisen ja perusasioiden hallinnan varmistaminen jokaisen kohdalla, ei eteenpäin oletusten varassa
- Tuen mahdollistaminen opiskelijan oman huomion pohjalta, huomioinnissa roolia myös opettajalla
- Opettajan osaamisen lisääminen erilaisista oppimisen ja ymmärtämisen vaikeuksista
- Vaikeuksien ottaminen tosissaan ja yhdenvertainen suhtautuminen niihin, diagnoosilla tai ilman
- Pitkäjänteinen jatkuva tuki vaikeuksien voittamiseksi
- Vaikeuksien juurisyiden löytäminen ja niiden käsittely yhdessä, esimerkkeinä keskittymisvaikeudet ja lukihäiriöt
- Erityisen tuen / erityisopetuksen ja tukiopetuksen avulla
- Hienovaraisuus vaikeuksien käsittelyssä muiden opiskelijoiden kuullen

Yksilölliset tarpeet ja joustot

Toteutus käytännössä

- Opiskelijan mielipiteen kuunteleminen
 - Lisääajan saaminen kokeen suorittamiseen ja suoritusten palauttamiseen
 - Näistä sopiminen ajoissa
 - Deadlinet pitää kuitenkin olla, ei liikaa joustoa
 - Opintojen suoritustapojen räätälöinti opiskelijan vahvuuksien mukaisesti, etäopintojen mahdollistaminen
 - Tehtävien helpottaminen
 - Lukujärjestyksen keventäminen
 - Pääsy hiljaiseen tilaan / pienluokkatilaan
 - Mahdollisuus käyttää paperisia kirjoja
 - Erilaisten tukimuotojen esiintuonti ja markkinointi opiskelijoille
- Onnistumisen kokemusten mahdollistaminen kaikille

Kannustus ja välittäminen

Toteutus käytännössä

- Yhteys opiskelijaan ja kuulumisten kysely, nopea reagointi poissaoloihin tai arvosanamutoksiin
- Opiskelijan aito kohtaaminen ja kuunteleminen
- Tsemppaaminen ja positiivisen palautteen antaminen
- Liian suurten odotusten välttäminen
- Rohkaiseva tuki ennen kokeita/koeviikkoa
- Epäonnistumisesta oppiminen, positiivinen asenne
- Opiskelijan elämäntilanteen ja ”nuorten maailman” ymmärtäminen, empatia
- Henkinen tuki ja turvallisen aikuisen läsnäolo, esimerkkinä Vauhdittamon toiminta
- Turvallisen ja rennon ilmapiirin ylläpito
- Vertaistuen, esimerkiksi vapaaehtoisen tutoroppilaan hyödyntäminen

Hyvinvointi ja jaksaminen, opiskelutaidot ja opintosuunnittelu sekä opintojen edistymisen haasteet

Toteutus käytännössä

- Erialaisten opiskelutekniikoiden testaaminen, itselle parhaimman löytäminen
- Opintojen selkeä aikataulutus, esim. oman viikkosuunnitelman tekeminen
- Mahdollisuus rästitöiden tekemiseen ohjatusti
- Omien voimavarojen ja arjen hallinta
 - Tasapaino koulun ja vapaa-ajan suhteen
 - Riittävä uni ja muut henkiseen hyvinvointiin vaikuttavat asiat
 - Asioiden mahdollinen priorisointi ja karsiminen opiskelussa
 - Ongelmanratkaisun harjoittelu
 - Turvallinen aikuinen, jonka kanssa keskustella opintojen lisäksi myös arjen sujumisesta: psykologi, kuraattori, opinto-ohjaaja tms.
- Välitön reagointi mahdollisiin kiusaamistilanteisiin
- Opiskelijoiden viihtyvyyteen ja yhteishenkeen panostaminen heidän omia ideoitaan kuunnellen
- Sosiaalisten taitojen harjoittelu

Motivointi opinnoissa

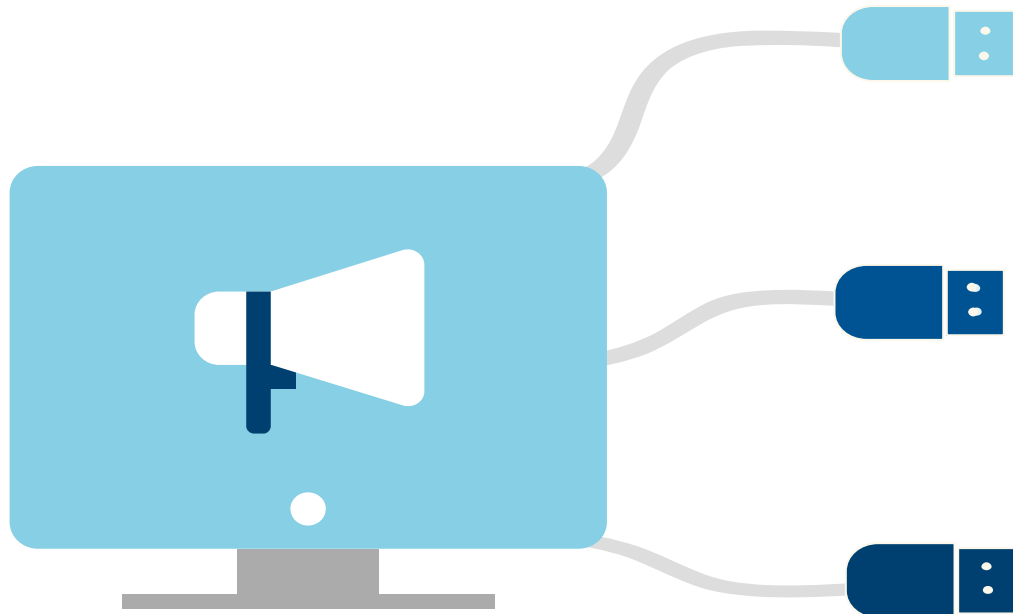
Toteutus käytännössä

- Opiskelijan uskon ja luottamuksen ylläpitäminen tulevaisuuteen
 - Nykykoulutuksen hyöty
 - Työllistymis- ja jatko-opintomahdollisuudet
- Onnistumisen kokemusten mahdollistaminen kaikille, itseluottamuksen kehittäminen
- Opiskeltavien aineiden kytkeminen käytäntöön
- Opiskelijan motivaation kartoitus säännöllisesti mm. testeillä ja alaan tutustumisilla
- Opettajien kannustava ja innostava asenne opiskelijoita kohtaan, positiiviset kommentit
- Riittävän haasteellisten mutta realististen tavoitteiden asettaminen yhdessä opiskelijan kanssa ja konkreettisten tapojen miettiminen niihin pääsemiseksi
- Unelmointi tulevaisuudesta
- Erilaisten suoritustapojen mahdollistaminen opinnoissa
- Erilaiset yhteisölliset tapahtumat ja tilaisuudet, yhdessä opiskelijoiden kanssa suunnitellut
- Pajatoiminnasta uutta potkua

Paras mahdollinen oppimisen tuki

Näkemyksen eroavaisuudet iän sekä erityisen tuen / erityisopetuksen saamisen mukaan

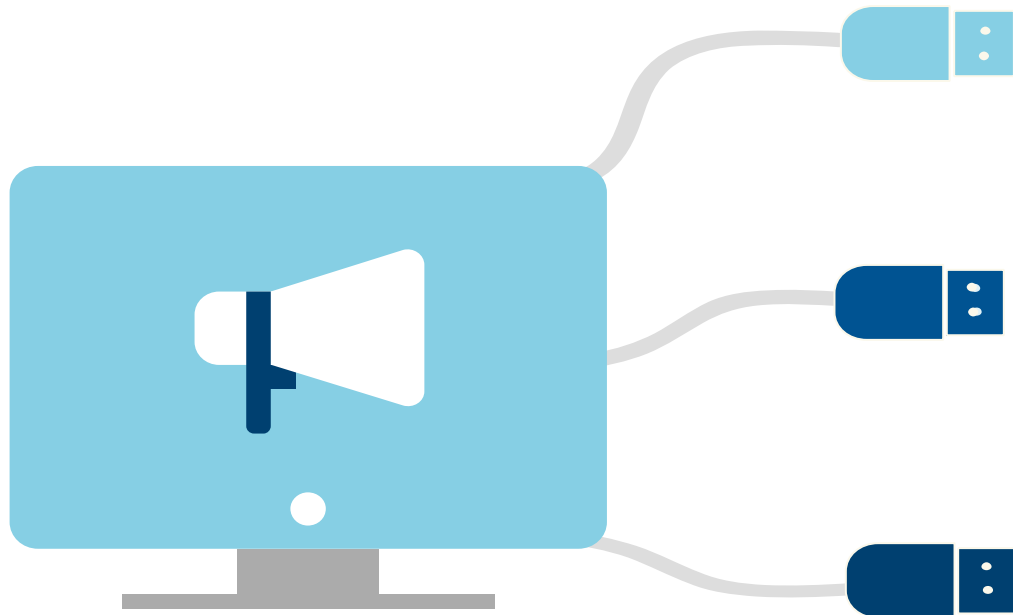
Yksilöllisten tarpeiden ja joustojen järjestämisen merkitys korostuu oppimisen tuessa opiskelijan iän lisääntyessä. Samoin tuen saaminen aina kun tarve niin vaatii ei ole enää niin olennaista yli 30-vuotiailla opiskelijoilla.

Oppimisen tuen vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin ja jaksamiseen puhututtaa eniten keskimmäisen ikäryhmän (18–29-vuotiaita) osallistujia.

Erityistä tukea tai erityisopetusta saavat osallistujat painottavat muita enemmän oppimisen tuessa yksilöllisten tarpeiden ja joustojen, hyvinvoinnin ja jaksamisen sekä kokeisiin valmistautumisen merkitystä.

Paras mahdollinen oppimisen tuki

Näkemysten eroavaisuudet koulutuksen mukaan

Oppimisen ja ymmärtämisen vaikeuksien huomioimisen tärkeys korostuu erityisesti lukiolaisten näkemyksissä.

Oppimisen tuen suhde motivaatioon, hyvinvointiin ja jaksamiseen sekä kokeisiin valmistautumiseen nousee vähiten esiin ammatillisen oppilaitosten opiskelijoiden vastauksissa.

Kaksoistutkintoa suorittavat nostavat muita enemmän esiin yksilöllisten tarpeiden ja joustojen sekä tuen matalan kynnyksen saatavuuden merkityksen.

Paras tuki oppimiselle ja hyvinvoinnille

TOP 15 Tukee parhaiten oppimista ja hyvinvointia

A) Alle 18-vuotiaat

1. Opiskelijoiden mielenterveyden ja jaksamisen suojeleminen
2. Riittävän rento ja rauhallinen tahti opintojen etenemisen suhteen
3. Ongelmien ottaminen tosissaan ja niiden huomaaminen ajoissa
4. Kannustava asenne opiskelijoita kohtaan
5. Opiskelijoiden viihtyisyyteen panostaminen
6. Tuen saaminen jos tuntuu, ettei enää pysy opinnoissa mukana
7. Tuen helppo saatavuus

8. Epäonnistumisen salliminen ja odotusten hallinta
9. Iloisen tunnelman ylläpito
10. Mahdollisuus opintojen keventämiseen
11. Tuki keskittymis-, oppimis- ja lukivaikeuksiin
12. Opettajan hyvä yhteys opiskelijoihin
13. Joustavuus tehtävien palautusajoissa
14. Positiivinen palaute opiskelijoille
15. Pienryhmissä toimiminen

TOP 15 Tukee parhaiten oppimista ja hyvinvointia

B) 18–29-vuotiaat

1. Tuen helppo saatavuus
2. Kannustava asenne opiskelijoita kohtaan
3. Opettajan hyvä yhteys opiskelijoihin
4. Tuki keskittymis-, oppimis- ja lukivaikeuksiin
5. Riittävän rento ja rauhallinen tahti opintojen etenemisen suhteen
6. Ongelmien ottaminen tosissaan ja niiden huomaaminen ajoissa
7. Opiskelijoiden mielenterveyden ja jaksamisen suojeleminen

8. Tuen saaminen jos tuntuu, ettei enää pysy opinnoissa mukana
9. Epäonnistumisen salliminen ja odotusten hallinta
10. Positiivinen palaute opiskelijoille
11. Tuki uuden asian oppimisprosessin alussa
12. Turvallisen aikuisen läsnäolo
13. Opiskelijoiden viihtyisyyteen panostaminen
14. Apua opiskelun suunnitteluun ja aikatauluttamiseen
15. Pienryhmissä toimiminen

TOP 15 Tukee parhaiten oppimista ja hyvinvointia

C) 30-vuotiaat tai sitä vanhemmat

1. Opiskelijoiden tulevaisuususkon vahvistaminen
2. Epäonnistumisen salliminen
3. Opettajan hyvä yhteys opiskelijoihin
4. Tuen saaminen jos tuntuu, ettei pysy enää opinnoissa mukana
5. Ongelmien ottaminen tosissaan ja niiden huomaaminen ajoissa
6. Kannustava asenne opiskelijoita kohtaan
7. Konkreettinen neuvonta opiskelijoiden tarpeisiin

8. Opiskelijoiden mielenterveyden ja jaksamisen suojeleminen
9. Jatkuva ja pitkäjänteinen tuki
10. Riittävän rento ja rauhallinen tahti opintojen etenemisen suhteen
11. Mahdollisuus opintojen keventämiseen
12. Onnistumisen kokemusten mahdollistaminen
13. Tavoitteiden asettaminen
14. Omavalintainen opiskelutapa
15. Tuki opintojen alussa

TOP 15 Tukee parhaiten oppimista ja hyvinvointia

A) Lukiolaiset

1. Kannustava asenne opiskelijoita kohtaan
2. Opiskelijoiden mielenterveyden ja jaksamisen suojeleminen
3. Riittävän rento ja rauhallinen tahti opintojen etenemisen suhteen
4. Tuen saaminen jos tuntuu, ettei enää pysy opinnoissa mukana
5. Ongelmien ottaminen tosissaan ja niiden huomaaminen ajoissa
6. Iloisen tunnelman ylläpito
7. Tuen helppo saatavuus
8. Perusasioiden hallinnan varmistaminen

9. Positiivinen palaute opiskelijoille
10. Opiskelijoiden viihtyisyyteen panostaminen
11. Opettajan hyvä yhteys opiskelijoihin
12. Odotusten hallinta
13. Mahdollisuus opintojen keventämiseen
14. Jatkuva ja pitkäjänteinen tuki
15. Henkinen tuki ja aikuisen läsnäolo

TOP 15 Tukee parhaiten oppimista ja hyvinvointia

B) Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijat

1. Opiskelijoiden mielenterveyden ja jaksamisen suojeleminen
2. Riittävän rento ja rauhallinen tahti opintojen etenemisen suhteen
3. Tuki keskittymis-, oppimis- ja lukivaikeuksiin
4. Ongelmien ottaminen tosissaan ja niiden huomaaminen ajoissa
5. Opettajan hyvä yhteys opiskelijoihin
6. Tuen helppo saatavuus
7. Epäonnistumisten salliminen
8. Opiskelijoiden viihtyisyyteen panostaminen

9. Turvallisen aikuisen läsnäolo
10. Kannustava asenne opiskelijoita kohtaan
11. Opiskelijoiden tulevaisuususkon vahvistaminen
12. Tuen saaminen jos tuntuu, ettei enää pysy opinnoissa mukana
13. Mahdollisuus opintojen keventämiseen
14. Joustavuus suoritusten aikatauluissa
15. Jatkuva ja pitkäjänteinen tuki

TOP 15 Tukee parhaiten oppimista ja hyvinvointia

C) Kaksoistutkintoa suorittavat opiskelijat

1. Opettajan hyvä yhteys opiskelijoihin
2. Opiskelijoiden viihtyisyyteen panostaminen
3. Positiivinen palaute opiskelijoille
4. Opiskelijoiden mielenterveyden ja jaksamisen suojeleminen
5. Tuen saaminen jos tuntuu, ettei enää pysy opinnoissa mukana
6. Epäonnistumisen salliminen ja odotusten hallinta
7. Riittävän rento ja rauhallinen tahti opintojen etenemisen suhteen

8. Pienryhmissä toimiminen
9. Sosiaalisten taitojen kehittäminen
10. Mahdollisuus opintojen keventämiseen
11. Rohkaiseminen ennen kokeita
12. Kannustava asenne opiskelijoita kohtaan
13. Motivaation tukeminen opintojen alusta alkaen
14. Jatkuva opintojen edistymisen seuraaminen
15. Omien voimavarojen, ajankäytön ja ongelmanratkaisun oppiminen

TOP 15 Tukee parhaiten oppimista ja hyvinvointia

A) Erityistä tukea tai erityisopetusta saavat opiskelijat

1. Riittävän rento ja rauhallinen tahti opintojen etenemisen suhteen
2. Opiskelijoiden mielenterveyden ja jaksamisen suojeleminen
3. Ongelmien ottaminen tosissaan ja niiden huomaaminen ajoissa
4. Pienryhmissä toimiminen
5. Kannustava asenne opiskelijoita kohtaan
6. Myötätuntoinen ja ymmärtävä tuki
7. Opiskelijoiden viihtyisyyteen panostaminen

8. Epäonnistumisen salliminen ja odotusten hallinta
9. Tuen saaminen jos tuntuu, ettei enää pysy opinnoissa mukana
10. Konkreettinen neuvonta opiskelijoiden tarpeisiin
11. Jatkuva ja pitkäjänteinen tuki
12. Tiivis yhteistyö ohjaajan kanssa
13. Joustavuus suoritusten aikatauluissa
14. Mahdollisuus opintojen keventämiseen
15. Turvallisen aikuisen läsnäolo

TOP 15 Tukee parhaiten oppimista ja hyvinvointia

B) Opiskelijat, jotka eivät saa erityistä tukea tai erityisopetusta

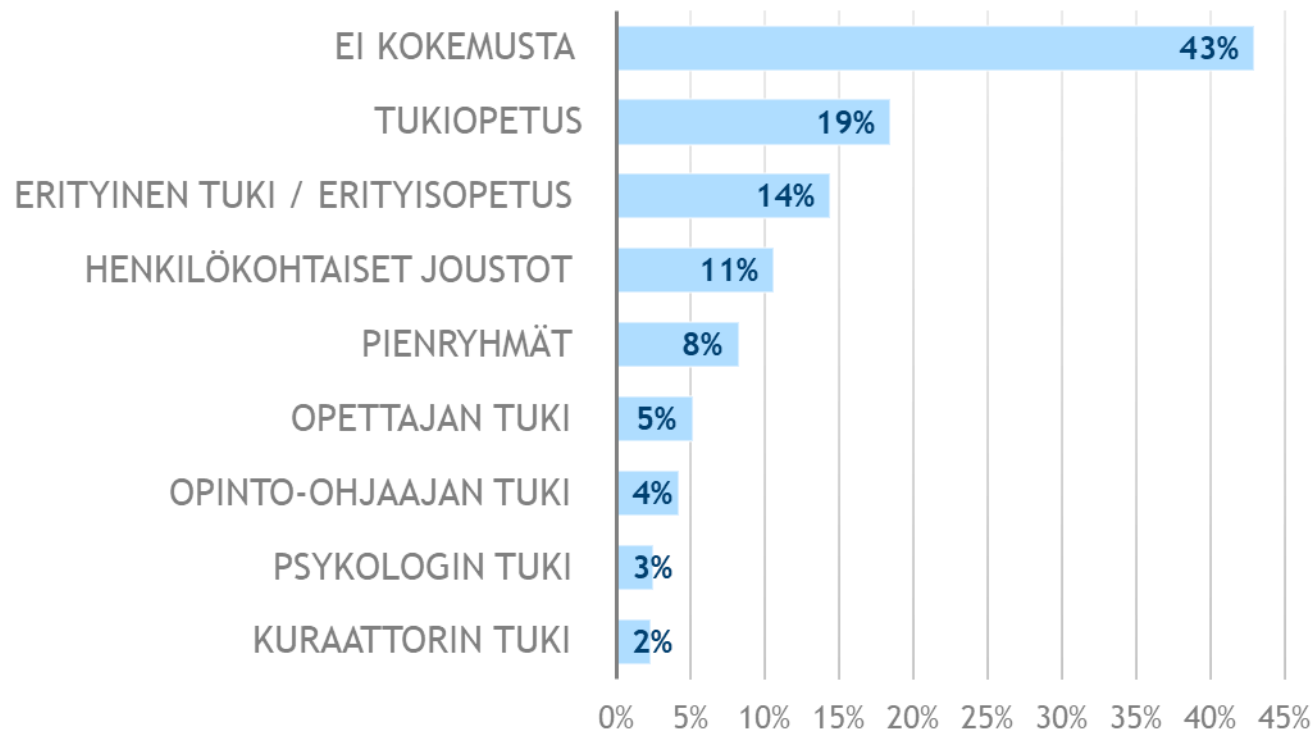
1. Opiskelijoiden mielenterveyden ja jaksamisen suojeleminen
2. Riittävän rento ja rauhallinen tahti opintojen etenemisen suhteen
3. Kannustava asenne opiskelijoita kohtaan
4. Tuen saaminen jos tuntuu, ettei enää pysy opinnoissa mukana
5. Tuen helppo saatavuus
6. Ongelmien ottaminen tosissaan ja niiden huomaaminen ajoissa
7. Opettajan hyvä yhteys opiskelijoihin

8. Epäonnistumisen salliminen ja odotusten hallinta
9. Positiivinen palaute opiskelijoille
10. Joustavuus suoritusten aikatauluissa
11. Tuki keskittymis-, oppimis- ja lukivaikeuksiin
12. Opiskelijoiden viihtyisyyteen panostaminen
13. Opiskelijoiden tulevaisuususkon vahvistaminen
14. Mahdollisuus opintojen keventämiseen
15. Jatkuva ja pitkäjänteinen tuki

Kokemukset oppimisen tuesta

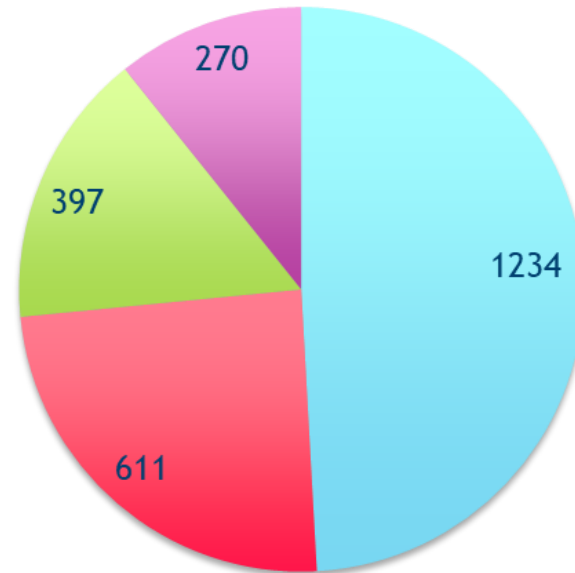
Tukiopetus sekä erityinen tuki / erityisopetus yleisimmät oppimisen tuen muodot

Millaista oppimisen tukea (ohjausta, erityistä tukea / erityisopetusta ja tukea hyvinvointiin) olet itse saanut?

(n=2401)

Lähes puolet osallistuneista on ollut tyytyväinen saamaansa oppimisen tukeen

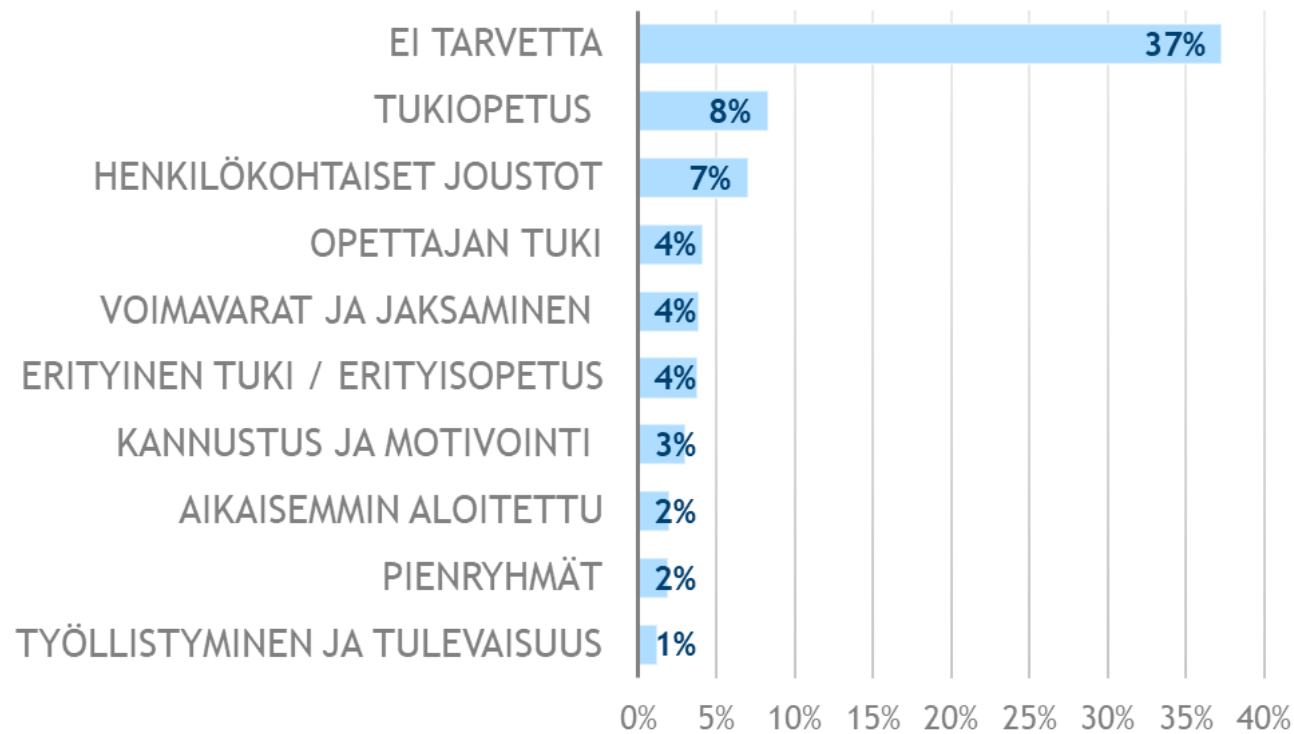

Onko saamasi oppimisen tuki vastannut tarpeitasi?

(n=2512)

■ Kyllä ■ Ei kokemusta oppimisen tuesta ■ En osaa sanoa ■ Ei

Suurin lisätarve tukiopetukseen ja henkilökohtaisiin joustoihin

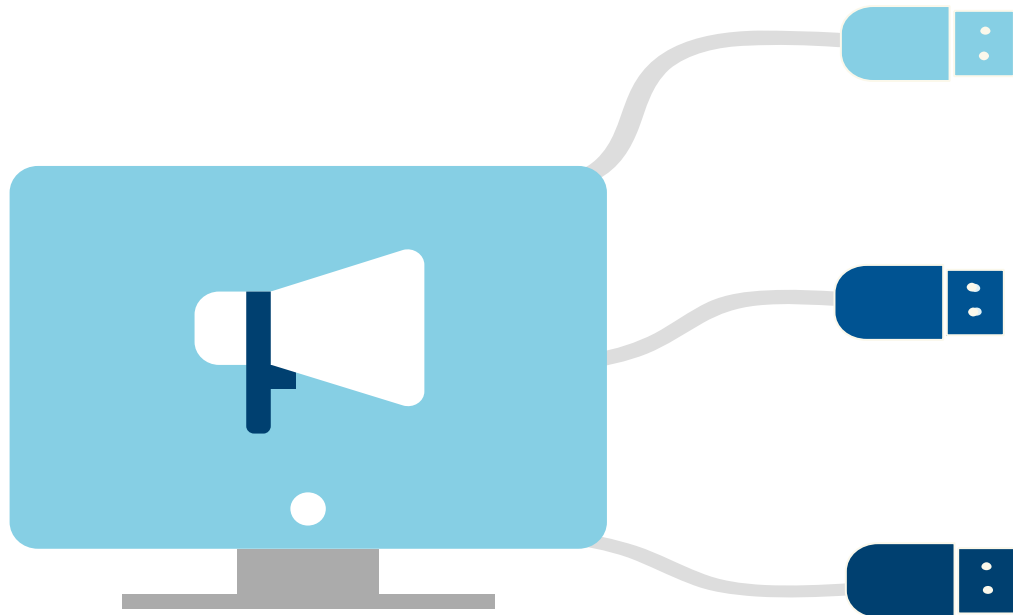

Millaista oppimisen tukea olisit tarvinnut lisää?

(n=1885)

Kokemukset oppimisen tuesta

Näkemyksen eroavaisuudet taustaryhmän mukaan

Ikäryhmistä alle 18-vuotiailla on vähiten kokemusta oppimisen tuesta, ja he ovat myös vähiten tyytyväisiä saamaansa tukeen. Myös tarve tukeen on heillä pienin.

Lukiossa opiskelevien kokemukset oppimisen tuesta ja myös tarve siihen ovat vähäisemmät kuin ammatillisessa oppilaitoksessa tai kaksoistutkintoa opiskelevilla. Jälkimmäisellä ryhmällä on oppimisen tuesta huonoimmat kokemukset.

Tyytyväisyys saatuun oppimisen tukeen on suurempaa erityistä tukea tai erityisopetusta saavien kuin ei-saavien osallistujien keskuudessa.

Varmistamme onnistumisen yhteisen kehittämisen ja dialogisen strategiatyön avulla.